

It Maria, in
m, die moe-
zelf moeten
haar eerst-
teleg in de
ie uitzonde-
eërbiedigd.

Bethlehem
an en deze
an staat het
ait den Hei-
reiging tus-
ksleven van
e menschen
den heiligen

, geïsoleerd,
sitie bereid-
Heere Jezus
des Heeren,
1:38a.)

denis verder
is dichterbij
ade afzonde-
olk, dan die
jonge vrouw,
afgezonderd
Christus voor
en bewaren;
ere stammen
r verzoening
en gaan; en
en eenzaam
Christus, op-
er schuld en

afzondering
r voltooiing
is van Jezus
noederschoot
Maria verder
wen van haar
voorbij. Maar
onderscheid
en heeft dan
God belagen
am Gods dat
den Goeden
gel van den
chen priester-

andere volken
orden. Op het
ken Gods ge-
de scheiding
orhij — voor-

ling van man
Kerstdag, ge-
scheiding van
dag, en even-
ling van volk
God Zijn Zoon

an Maria gaat
zegd kan wor-
voorgoed de-
d (Hebr. 10:14
ng, Die heer-
zee, en van de
e." (Ps. 72:8)

n en vrouwen,
en West, zon-
n in hun eigen
ten zingen van
ullen het allen
den Heiligen

ten;
reidt

H. M.

RIFT
ozef onthuld.

Adam".
Gen. 2:22.
sich genomen".
Matth. 1:24b

e moeilijkheden
l heeft, kan het
adzijde van het
uwe Testament

Adam — die,
gegeven heeft —
leen, o God! Ik

heb geen hulp gevonden, die mij past! Nu dan,
geef mij toch een naaste, opdat de gehoorzaamheid,
die ik verschuldigd ben tegenover U, zich ont-
plooiën mag in een liefde tot God en tot den
naaste!

Maar op den drempel van de Nieuwe Bedee-
ling staat een mensch, Jozef, die een vrouw heeft ge-
vonden met wie hij door het leven wil gaan, maar
die daarna tot deze uitspraak komt: Ik heb een
naaste, ik heb iemand, die ik tot mijn vrouw be-
geerde, maar laat mij nu maar alleen zijn, o God!

Als het zoover gekomen is met Jozef, zorgt God
ervoor, dat deze beide menschen Jozef en Maria
niet voor goed van elkander gescheiden worden,
door het nieuwe leven dat in Maria's moeder-
school gaat rijpen.

Adam in het Paradijs weet wel dat hem iets
ontbreekt; hij heeft er eenig vermoeden van, dat
hij iemand hebben moet die bij hem past; wie
echter die „iemand" is, dat weet hij niet. Dat kan
hij niet onder woorden brengen. God moet
het hem openbaren. En zie — dat geschiedt. Wan-
neer God de vrouw geformeerd heeft, dan staat er
zoo schoon in het Paradijsverhaal, dat God haar
tot Adam brengt. God openbaart het aan Adam,
dat hier de hulp is die bij hem past, omdat zij zijns
gelijke is, geheel uit zijn lichaam genomen. En als
door goddelijke openbaring deze bekendmaking
geschied is, kan ook de jubelkreet gehoord wor-
den: Ja, deze is het, die mijn ziel zoekt; deze is de
hulp, die mij betaamt; deze is heen van mijn
gebeente en vleesch van mijn vleesch!

Niet anders is het met Jozef. Hij is één van de
geloovigen die biddend uitzien naar de komst van
Israël's Verlosser. Hij heeft veel gedacht over de
wondere profetieën, die aan het oude volk Israël
in een reeks van eeuwen zijn gegeven. Maar hoe
het zijn zal, als deze Redder verschijnt, dat weet
hij ook niet. Dat kan hij niet precies zeggen. Ook
wanneer Jozef met het geheim in aanraking ge-
bracht is, kan hij het nog niet ontraadselen. Dan
moet in den droom de engel des Heeren Jozef nog
toespreken en onderwijzen.

Zoals in den ochtendstond der schepping God
zelf de vrouw naar Adam bracht en hem open-
baarde, dat hier zijns gelijke was, zoo komt in den
morgen van de herschepping God door middel van
een engel tot Jozef om hem te onthullen, dat hier
het nieuwe leven is, waarop Jozef met al de hei-
ligen van het Oude Verbond gewacht heeft. Maar
na deze goddelijke bekendmaking kan de vreugde
ook in het leven van dezen mensch doorbreken.
Hij neemt zijn vrouw tot zich en zal na de geboorte
van Jezus verschijnen in den tempel „met offers
aan God toegezeid". Hij zal het beluigen: Ja, Deze
is 't, op Wien de vaders hoopten; Deze is de van
God beloofde Messias. Deze is niet uit den wil des
mans, maar uit God geboren!

De vreugde van Jozef mag echter grooter zijn
dan de vreugde van Adam. Als Adam uit zijn
diepen slaap ontwaakt en in jubelzang uitbreekt,
dan looft hij God om het scheppingswonder, dat
hem geschonken is; op dien jubelzang zal al spoed-
ig een klaagzang volgen: „De vrouw, die Gij mij
gegeven hebt, die heeft mij verleid".

Doch als Jozef zijn vrouw tot zich genomen
heeft, en met deze hulpe tegenover hem en haar
kind Jezus zich naar den tempel gespoed heeft, dan
looft Hij God om Zijn onuitsprekelijke genade, om
Hem, Die is de sterke Held, Die niet zal wankelen
of bezwijken. Dan zal dit loflied van Jozef nimmer
verstommen, maar steeds luider opklinken, naar-
mate hij meer verstaan zal door het geloof van
de genade Gods, die er is in Christus Jezus Zijn
Heer.

En zoo mogen alle kinderen Gods op het Kerst-
feest zingen en God loven voor het heil dat Hij
heeft aangebracht. Als door den Geest Gods onze
oogen geopend zijn voor het wonder dat God
werkte, zullen wij het loflied aanheffen. En dit lied
zal nimmer in een klaagzang veranderen, omdat
deze Jezus, het geboren Kind van Bethlehem, is
Gods herscheppingswonder, Gods nieuwe scep-
ping in deze door de zonde verstoorte wereld,
opdat deze wereld nog behouden zou mogen wor-
den. Deze lofzang, die nu klimt uit Sions zalen,
zal tot in eeuwigheid gehoord worden, omdat Jezus
Christus alle macht van Satan verbroken heeft en
een volkomen verlossing teweeggebracht.

D.

H. M.

KERKELUK LEVEN

Hulp opleiding predikant Argentinië.

In hartelijken dank ontving ik, met bestemming mede
voor de opleiding van een predikant voor Argentinië:

f 37.08, collecte van de Geref. Kerk te Lutten a. d. Dedema-
vaart; f 2.50 van N. N. te B., „persoonlijk element reis Ame-
rika"; f 10.— van K. R. Pen. te Bl.; f 2.— van Mr J. W.
B. te M.

Totamen f 51.58.

Er zijn nog meer toezeggingen; ik leef dux in hope,
en in dankbaarheid.

K. SCHILDER. Giro 127278.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (XV.)

161. Wat is een vreemde God?

Alle ding buiten God, die Zich in Zijn Kerk geopen-
baard heeft, waarop de menschen eenig vertrouwen stel-
len, of dat zij méér dan God, of in gelijke mate als God,
liefhebben of vreezen; of waaraan zij godsdienstige hulde
en eerbewijzing toehrengen, buiten of tegen het Woord
Gods.

162. Waarom wordt er bijgevoegd: voor Mijn aan- gezicht?

Opdat wij alle afgoderij, niet slechts voor de oogen
der menschen, maar ook in onze harten, vlieden, daar
alle dingen voor de oogen Gods openliggen.

163. Wat is het tweede gebod?

Gij zult u geen gesneden beeld, noch eenige gelijkenis
maken van hetgeen boven in den hemel is, noch van hetgeen
beneden op de aarde is, noch van hetgeen in
de wateren onder de aarde is; gij zult u voor die niet
bulgen noch die dienen. Ik toch, de Heere, uw God, ben
een sterke IJveraar, die de misdad der vaderen bezoek
aan de kinderen, tot in het derde en vierde geslacht
dergenen, die Mij haten, en doe barmhartigheid aan
duizenden dergenen, die Mij liefhebben, en Mijn geboden
onderhouden.

164. Welke is de beteekenis van dit gebod?

Dat wij God op geen andere wijze trachten te dienen,
dan Hijzelf in Zijn Woord voorgeschreven heeft.

165. Wordt door dit gebod verboden het uithouwen of schilderen van allerlei beelden?

Neen; maar alleen van die, welke gemaakt worden,
hetzij om God uit te beelden, hetzij om Hem te dienen.

166. Waarom wil God niet uitgebeeld worden onder een zichtbare gedaante?

Omdat, daar Hij een eeuwige en onbegrijpelijke Geest
is, alle voorstelling van Hem onder een lichamelijke,
verderfelijke en doode gedaante, door menschen gemaakt,
een leugen aangaande God is, en een verkleining van
Zijn Majesteit.

167. Wat is het, God door beelden dienen?

Het is in de aanbidding van God, hetzij met de ziel,
hetzij met het lichaam, tot die beelden te worden af-
geleid, alsof God ons zekerder hooren zou, als Hij bij
die (beelden) wordt aangebeden; of door gedachte of
gebaar, of mededeeling van den Goddelijken Naam,
of door welk uiterlijk teeken ook, aan die (beelden),
alsof ze God voorstelden, hulde te bewijzen; of door
welke manier ook van gebruik dier (beelden), God te
willen dienen.

R.

G. B.

LITERATUUR EN KUNST

Onwaarschijnlijke Romantiek in de Kerstlektuur.

We leven deze weken weer in den tijd waarin
iedere Christelijke periodiek, tijdschrift of dag-
blad van eenigen omvang zijn lezers een Kerst-
nummer voorlegt. Daar is alleszins reden voor.
We brengen uiteraard de beide feestdagen eerder
binnenshuis door dan buitenshuis. Er moet lektuur
zijn voor jong en oud.

Al naar gelang de aard van het tijdschrift of dag-
blad is, brengen deze Kerstnummers op de tafel
in onze huiskamer meditaties, populaire artikeltjes,
en Kerstverhalen. Wat de tweede categorie betreft
is de variatie in den regel niet groot. Ongeveer
ieder jaar kunnen we lezen, waaraan de Kerst-
boom zijn ontstaan dankt, en hoe oud dit hei-
densch symbool van zonnewende al is. We hooren
waaron we gans eten op Kerstmis, waarom men
hulst op zijn revers steekt, en wat daar verder
volgt. Maar ongetwijfeld vormen de verhalen de
grootste attractie in deze Kerstnummers.

Nu is het jammer dat de meeste van dergelijke
verhalen geen betere kwalificatie verdienen dan
met min of meer flair in elkaar gedraaide dra-
maatjes. Of laten we liever zeggen: blijspel.
Want zonder een gelukkig slot is een dergelijke
vertelling ondenkbaar. We zouden anders immers
gevaar loopen om uit onze knusse, intieme Kerst-
sfeer gerukt te worden! En in deze vertellingen is
een eerste vereischte: sfeer en stemming. Attributen
voor een passend decor zijn er maar voor
't grijpen. U vraagt naar werkelijkheid? Och kom,
de vlucht uit de werkelijkheid is zooveel gemak-
kelijker.

't Is al wat jaren geleden dat in Opwaartsche
Wegen de strijd werd aangebonden tegen het
pseudo-christelijke verhaal in onze literatuur. De
toenmalige redactie voerde dezen strijd niet het
minst in zijn, dikwijls zeer rake, recensies. Eén
van deze recensies, een beoordeling van een bun-
del Kerstvertellingen, ontmaskert wel heel duidel-
ijk het gehalte van de door ons bedoelde Kerst-
verhalen.

Den titel van dezen bundel behoeven we niet te
noemen. De recensie is te gebruiken voor méér
Kerstverhalen!

De recensent schrijft dan:

„Ik heb laatst eens gesproken van een literair
kookboek. Welnu, er zijn hier een viertal schotels
uit bereid volgens speciale recepten. 't Zijn Kerst-
puddingen zegt men. Na het eten ben ik wel in
staat de gevarieerde recepten te vermelden. Hier
zijn ze, volgens mijn beste weten, de hoeveelheid

1) 7e jaargang Opw. Wegen, blz. 477.

Zie vervolg op blz. 92.



GOD met ons!

GOD met ons, DAT was Kerstfeest, dat IS al-
leen Kerstfeest.

Over GOD weten wij niet veel te zeggen.

GOD met ons! Als wij verstonden wat dit be-
teekent, zouden wij misschien de handen afwerend
opheffen en verschrikt stamelen: neen, dat niet...
Wij willen weldaden-op-zichzelf, ook geestelijke
weldaden, maar GOD verschuiven wij naar het
einde van ons aardse leven. Op z'n best hebben
wij een aparte sfeer voor God, welke wij de
mystiek noemen. GOD met ons! Daarom kan er
staan van herders, die de nachtwacht hielden bij
hun kudden. Daar moeten wij niet inschuiven; zij
hielden zich bij Mozes en de Profeten en brachten
den nacht door in gebeden en psalmen. Ach, broe-
der, laat ons het evangelie niet weglooveren! Wij
zouden er wel een soort oefening van willen
maken in de velden van Efratha! Het mooiste kun-
nen wij dat tafereel schilderen, wanneer wij zelf
nooit van ons leven nachtarbeid hebben verricht.
Boer, die menigen nacht in den stal hebt door-
waakt bij het zieke vee, vertel mij eens, gaat dat
zoo geestelijk toe? Man van de nachtploeg in de
fabriek, laat eens hooren, zit je te mediteren
achter je machine? Kamerlid, hoe geestelijk is een
nachtzitting van het parlement als de droge Water-
staatsbegroting aan de orde is?

GOD met ons! GOD met een zwanger meisje
in een stal. GOD bij een nachtploeg in het veld!
Menschen in werkkleeren, blatende schapen
... GOD!

DAT Kerst-evangelie, GODS Kerst-evangelie, dat
werpt licht van den hemel op onze kerstfeesten.
Als wij vertellen voor een schare kinders, die op
de kook zitten te wachten en de kaarsjes tellen.
Als wij catechiseeren voor jongens, die hun vragen
niet kennen, voor meisjes in hun giecheljaren,
voor ouderen, die ons zoo bot en stomp toeschij-
nen. Zullen wij het maar niet opgeven? Zullen wij
de kerk maar niet versmallen tot een clubje
„levende" menschen? En daar waren herders in
diezelfde landstreek...

GOD met ons! GOD in de werkelijkheid! GOD
in het leven! GOD in het vleesch!

Wij kunnen dat niet aan. Eigenlijk willen wij dat
ook niet aan! Goedbeschoofd is de Kribbe meer
nog dan het Kruis een ergernis en een dwaasheid.
Dat de Vleeschwording noodig was, kunnen wij
dogmatisch beredeneeren. Maar is 't wel bij ons:
Heere, bij deze dingen leeft men? 't Schijnt mij
weleens toe alsof wij van 't Kerstfeest zooiets als
een jaarlijksch bezoek van Jezus aan deze wereld
maken: hoe zal ik U ontvangen? Ontvangen als
een reiziger, die doortrekt om te vernachten? Maar
voor de blijvende gemeenschap van Christus aan
ons vleesch huiveren wij terug.

Als wij durfden zouden wij klagen: wat volgt
God toch een omslachtige weg om ons zalig te
maken! Een Adam, uit de aarde geformeerd! Een
God, in het vleesch verschenen. En wij — eerst
een lang leven-in-het-vleesch. Spelen en school-
gaan, studeeren en werken, verloven en trouwen,
zakendoen en politiek voeren, ja ook onspanning
en ontwikkeling. Daarnaast: ons geestelijk leven,
telkens weggedrongen naar een oogenblikje en een
dag, die daartoe gezet is. Eindelijk, aan het einde,
... GOD!

GOD met ons! predikt het evangelie. Gods Zoon
in een wieg. God in het vleesch, Zijn broederen
in alles gelijk. Gods Zoon met ons vleesch in den
hemel... den hemel, die naar onze voorstelling
zoo ij is. Gods Zoon, blijvend met ons verbonden,
ook als wij nog in het strijdperk van dit leven zijn!
Verbonden aan de gansche creatuur, Christus de
Verzoener van alle dingen, de erfgenaam van alles!

Het is te mooi om waar te zijn! Ach, vinden wij
het wel mooi? Hijgen wij niet veelmeer om
van dit vleesch ontbonden te worden, het vleesch
dat GOD heeft aangenomen, hetwelk Hij verlost
en heiligt? Dan kan de Kribbe ons een grooter
ergernis zijn dan het Kruis, de aflegging van het
leven begrijpelijker dan de aanneming daarvan.
Dan zitten wij eigenlijk verlegen met onze predi-
king aan de wereld, wij hebben inderdaad geen
boodschap aan de menschen, als wij niet gelooven
met het hart en belijden met den mond: dat de
Christus is GEBOREN!

Maar o, als God onze oogen opent voor de
blijvende gemeenschap van Christus aan ons
vleesch, wat een rijkdom, wat een KerstFEEST!

GOD met ons in de dagen van Augustus! GOD
met ons in de dagen van Herodes, GOD met ons
in de dagen van Nero, GOD met ons in de dagen
der apocalypse welke wij beleven!

Ach, gelooven wij dit wel? Dat toch niet van ons
gelde: dit volk nadert Mij met kaarsen en kerst-
boomen, maar hun hart houdt zich verre van Mij!

KERSTFEEST moet zijn een GELOOFSFEEST.
Amen, GODDELIJK evangelie! AMEN!
zegt mijn ziel daarop.

N. B.

die van ieder ingrediënt noodig is kan naar verkiezing worden genomen.

1. De Doorbraak. Men neemt een afdwalenden zoon, een vrome moeder, dan laat men de Kerstklok luiden: Kom! Kom! Verder een sterke bries, zoolang tot er storm komt, daarna de doorbraak, enkele deelen levensgevaar en moed, dit alles zoo door elkaar gewerkt, tot er een bekeering volgt. Kan koud opgediend worden.

2. Kees de Pijp. Benodigd een oude vrome man met hondenkar en pijp; een rijkere familie, minder geloovig, met een brutaal verwend zoonje. Wanneer nu dat zoonje een ongeluk krijgt, kan de oude man het op tijd reddlen, dit te samen gevoegd geeft de bekeering. Het geheel kan smakelijk opgediend worden, door er een dichte laag van Kerstneeuw over te strooien.

3. Ivan. Veel eenvoudiger. Men neemt eenvoudig een Russisch dorp in den winter, dan heeft men een natuurlijke hoeveelheid sneeuw. Appetijtelijker wordt het door een smidse met vlammeend vuur. Wat wilde paarden over een groot en goed uitgestreken vlak wil, rondom enkele teksten, en ook het derde Kerstgerecht is voor gebruik gereed.

4. Waarom? Is minder geschikt als specialiteit van deze firma met Kerstmis, kon ook onder de groep hors-d'Oeuvre gerangschikt worden.

Al deze schotels van deze firma zijn zeer gerecenseerd.

Nu kan men meenen dat een dergelijke recensie te ver gaat, dat er onnoodig iets wordt belachelijk gemaakt, en zelfs dat hier wordt gespot. Maar is het dan niet wáár? Ontelbaar zijn in dergelijke verhalen de verloren zonen, die op Kerstavond thuis komen, terwijl het licht in de vensterbank hen wenkt. Ontelbaar zijn de manden met levensmiddelen, door onzichtbare weldoeners in een donker gangetje gezet. Net was de laatste korst brood op. De moeder had — en zie, daar is de uitredding. De werkloze vader krijgt weer werk op Kerstavond. De dochter, bekoord door de verlokkingen der groote stad, zoekt op Kerstavond haar stille dorpje weer op. Vindt de schrijver de décors van sneeuw en ijs wat al te afgezaagd, welnu, hij laat het molregenen of stormen.

Nu kan men, zeer terecht, tegenwerpen: maar gebeurden deze dingen dan soms niet? Brengt God dan geen verloren zonen thuis op Kerstavond, en geeft God dan soms geen uitredding als de nood het hoogst is?

Ja, God brengt in Zijn genade verloren zonen en dochters thuis, iederen dag, dus ook op Kerstavond. God geeft uitreddingen, nog veel ongedacht en veel verrassender dan een mand met levensmiddelen in een donker portaal. En wij mogen daar een Kerstverhaal over schrijven. Maar we mogen deze heilige werkelijkheid niet omlaag halen om er een valsch-romantisch verhaaltje mee in elkaar te knutselen. We mogen deze werken Gods niet opsieren en betierlijken met onze sferen- en stemmingsdécors tot er een „stichtelijke vertelling“ ontstaat. Het gaat niet aan om het geweldige feit van de bekeering, en hoe eenzijdig is bovendien het beeld dat doorgaans in dergelijke verhalen gegeven wordt van de bekeering, als een

deus ex machina te laten neerdalen op het tijdstip dat wij de zaak keurig gearrangeerd hebben, en het meeste effect verwacht mag worden. Dat is sollen met het heilige.¹⁾

Bovendien, hier dreigt het gevaar dat alle onechte romantiek in zich bergt. Men krijgt een valsch beeld van de werkelijkheid. In deze verhalen komen de verloren zonen thuis op Kerstavond. Maar in het leven komen ze veel vaker niet thuis. Dan wacht de moeder tevergeefs, ook al is er de „Kerstfeer“, ja, zelfs al is er het geloovig wachten op Gods tijd.

Iemand verhaalt ergens van een moeder, die op Kerstavond zat te wachten op de thuiskomst van haar zoon. Ze had een taart gebakken, om hem mee welkom te heeten. De avond verstreek, maar de zoon kwam niet. Toen gooide die moeder in groote bitterheid de taart voor de varkens. De snaar was hier tē strak gespannen geweest. Zij was ten laatste gesprongen.

Dit is een ongewoon motief voor een Kerstverhaal, dat tot taak heeft te „stichten“. Maar de auteur die achter dit gebeuren werkelijk de grootheid kan laten zien van de liefde Gods die nōōt een eind heeft, kan van dit gegeven een Kerstverhaal schrijven, dat wortelt in de geweldige realiteit van het Kerstfeest.

Het is echter niet zoo gemakkelijk als een verloren zoon met sneeuw op zijn jaskraag.

Tenslotte kan men vragen: maar hebben onze Christelijke schrijvers en schrijfsters ons dan ook niet heel goede en werkelijke Kerstverhalen gegeven?

Ja, gelukkig wel. Om er maar enkele te noemen, men kan ze vinden in bundels als: „Om het kind“, van Van de Hulst, „De lofzang der schapeken“, van Hendrika Kuyper—van Oordt, „Eenvoudige levens“, van Ignatia Lubeley. Daar staan verhalen in die uitmunten door soberheid. Maar dit kan helaas lang niet altijd gezegd worden van de verhalen, waarop de, in 't begin van ons artikel genoemde tijdschriften en couranten ons vergasten. Er moet hier nog maar al te veel valsche romantiek signaleerd worden. En waar het hier dingen betreft, die zóózeer in het centrum van ons leven staan, geldt het woord: het bederf van het beste is het slechtste.

M. GR. GILHUIS—SMITSKAMP.

2) Zie ook het artikel van Dr J. Haantjes in „De Vriend des Huizes“, Dec.-nr. 1932.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Wat „geleide economie“ beteekent.

Tot de gevolgen eener productieregeling, zooals die van sommige zijden aanbevolen wordt, behoort niet alleen een scherp begrensde stelsel van contingenten (zooval van import als van export), maar ook een regeling der kapitaalinvesteringen. „Dit beteekent“, zegt Drs. Truyen in zijn artikel in het R. K. maandschrift „Economie“ (Augustus-

nummer), „dat een nationale productie volgens plan de beleggingen op langen termijn dient te reguleeren en te doen volgen door een reglementering van de belegging in het buitenland“. Maar, vervolgt hij, daarmee is de controle niet beëindigd. Niet alleen de markt voor leeningen op langen termijn, ook die voor geld op korten termijn moeten worden bestuurd, wil de controle op nieuwe beleggingen niet een papieren controle blijven. Dat sluit een controle op de deviezen in. D.w.z. de particulier noch een of ander instituut mogen zelfstandig over de belegging van hun geld beslissen; in laatste instantie is het het bekeer van het productieplan, de overheid, die slaat, die daarover zeggenschap heeft. Niet over den aankoop van het enkele beleggingsobject, maar wel over het totale bedrag dat in het buitenland mag worden besteed. Een regeering, welke streeft naar een expansionistische politiek zou zelfs (indien het haar veroorloofd was buitenlandse omstandigheden te negeren) tot een absolute controle van de wisselmarkt moeten overgaan.

Zoover kan, zegt Drs. Truyen, echter geen enkele regeering gaan. Zelfs Duitschland niet, dat door allerlei regelingen met machtige buitenlandse schuldeischers of afnemers, gedwongen is een deel zijner „deviezen“ af te staan voor doeleinden, waarvoor het dit kostbaar materiaal liever niet zou gebruiken.

Maar een bepaalde graad van controle zal er moeten zijn. De „omstandigheden“, d.w.z. de kracht der buitenlandse eischen zullen bij het vaststellen daarvan van groote beteekenis zijn. De schrijver wijst op het in Nederland gevolgde systeem „waar ten opzichte van de landen met een vrije deviezenregeling het egalisatiefonds werkt en ten opzichte van de landen met deviezenrestricties (zooals Duitschland), deviezen of clearing-regelen gelden.“ Het is echter zonder meer duidelijk, dat een regeering in ons land, die geheel in de richting eener geleide economie werkt, het in haar macht zou hebben verschillende wijzigingen in de bestaande regelingen aan te brengen. Men denke b.v. aan de vraag of de gulden geheel „vrij“ moet zijn, dan wel aan den dollar of aan het pond gekoppeld behoort te worden. De beslissing, die de leiding van het egalisatiefonds in dezen neemt (welke beslissing practisch buiten de controle van de verlegende lichamen staat), is uit den aard van groot belang voor den economischen toestand van ons land en dus van die zijner bewoners.

Men herinnert zich waarom de kwestie eener geleide economie aan de orde gesteld is, en waarom de gevolgen eener zoodanige politiek in den brede besproken zijn. Het groote doel, dat de schrijver zich voor oogen stelt is de bestrijding, en zoo mogelijk de overwinning der rationalisatiewerkloosheid. Hij meent, dat de tactiek van een „economie dirigée“ daarvoor noodzakelijke voorwaarde is. Het bedrijfsleven zelf kan de moeilijkheden niet overwinnen, zeker niet door nog sterkere rationalisatie. Een vrije markt is een utopie; voor het economisch en sociale welzijn is het noodig, dat de overheid, althans een lichaam, dat

onale Federatie voor Geestelijke Volksgezondheid.²⁾

De vraag mag gedaan waarom naast de Ned. Vereeniging voor Geestelijke Volksgezondheid nog andere, religieuze, vereenigingen voor psychische hygiëne zijn opgericht. Deze vraag is niet beantwoord met de simpele opmerking, dat het uitzonderlijk karakter van ons volk, de zucht naar afscheiding, splitsing, de neiging tot het vormen van afzonderlijke, vaak nauw verwante, partijen en partijjes, wel niet anders te verwachten zou geven. Het is allermint uit neiging tot afscheiding of uit concurrentiezeucht of uit gebrek aan waardering voor het vele en moeilijke en nuttige werk, dat de Ned. Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid heeft verricht en nog verricht, dat de genoemde religieuze vereenigingen zijn opgericht. Integendeel, het waren grondige redenen, juist en beter gezegd principiële overwegingen, welke er toe geleid hebben eigen wegen te gaan bewandelen, al was men natuurlijk bereid om met anderen op verschillend gebied samen te werken. Trouwens, dit zoeken van eigen wegen zou ook niet anders gekund hebben, want zoodra men de cardinale vragen op psychisch-hygiënisch gebied benadert of geestelijke volksgezondheid in de practijk gaat beoefenen, is neutraliteit onmogelijk en moet men voor zijn denken en handelen een of andere levens- en wereldbeschouwing tot richtsnoer nemen.

Telkens weer, zegt Waterink⁴⁾ zoo terecht, komen wij op die gebieden in aanraking met de groote vraag of wij onze beschouwingen omtrent

3) Behalve het behandelen der subsidie-aanvragen der verschillende vereenigingen komen de werkzaamheden der Federatie in hoofdzaak op het volgende neer:

1. Het bevorderen van psychologisch-psychiatrische consultatiebureaux, in de eerste plaats voor kinderen met psychische moeilijkheden, daarnaast dat voor zenuw- en zielzieken.

2. De opleiding van werkkrachten voor geestelijk-hygiënisch werk.

3. Propaganda op psychisch-hygiënisch gebied.

4. Wetenschappelijk onderzoek.

4) Prof. Dr J. Waterink: Taak en principieel karakter der psychische hygiëne, blz. 12.

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHETSEN

Geestelijke volksgezondheid.

XI.

Geestelijke volksgezondheid en religie.

Met het schetsen van de in vorige artikelen beschreven veranderingen op wetenschappelijk en cultureel gebied meenen wij genoegzaam duidelijk te hebben gemaakt waarop de huidige belangstelling voor geestelijke volksgezondheid berust.

Tevens volgt hieruit, dat het bedrijven van psychische hygiëne geen luxe is, geen zinloze nieuwigheid, maar een beweging, waaraan heden ten dage meer dan ooit behoefte is.

In Amerika was reeds op 6 Mei 1908 in New-Haven de allereerste „Connecticut Society for Mental Hygiene“ opgericht. In 1909 kwam de oprichting van een nationale organisatie: „The National Committee for Mental Hygiene“ tot stand. Dit comité geeft sedert 1917 een kwartaalblad uit: „Mental Hygiene“ en sinds 1927 een „Mental Hygiene Bulletin“. Was in 1909 een nationaal comité opgericht, 4 Februari 1919 werd een „International Committee for Mental Hygiene“ tot stand gebracht. Ten slotte werd van 5 tot 10 Mei 1930 het reeds genoemde eerste internationale congres voor geestelijke volksgezondheid te Washington gehouden.

Lang heeft het echter geduurd alvorens de roepstem naar geestelijke volksgezondheid in ons land gehoor vond. Eerst in het voorjaar van 1923 werden de eerste voorbereidingen getroffen tot het scheppen van een organisatie, die tot taak zou hebben de problemen van psychisch-hygiënischen aard in studie te nemen. Het duurde evenwel nog tot 31 Mei 1924 alvorens de oprichting van de „Nederlandsche Vereeniging ter bevordering der Geestelijke Volksgezondheid (Vereeniging voor

Psychische Hygiëne)“ een feit was geworden.¹⁾ De eerste jaren na de oprichting van deze vereeniging hoorde men niet veel van haar werkzaamheden, al werden wel verschillende besprekingen binnenshuis gehouden. Maar langzamerhand kwam men toch tot de overtuiging, dat het uit zedelijk en maatschappelijk oogpunt van overwegende beteekenis is ook dit terrein met kracht en energie te gaan bewerken. In het voorjaar van 1930 (5 April) slaagde de Nederlandsche Vereeniging ter bevordering der geestelijke volksgezondheid er in haar eerste „werkvergadering“, die het karakter van een congres had, te houden. Deze eerste „Psychische Hygiënistendag“ is daarna door vele andere gevolgd.

Toen aldus ook in ons land aangetoond was, dat het beoefenen van psychische hygiëne nuttig en noodig was, hebben onderscheidene groepen van ons volk deze gedachten overgenomen en in practijk gebracht. Zoo ontstonden achtereenvolgens de R.-K. Charitatieve Vereeniging voor Geestelijke Volksgezondheid, opgericht 10 Juni 1930, de Ned. Herv. Vereeniging voor Geestelijke Volksgezondheid, opgericht 11 Mei 1933, en de Vereeniging tot bevordering van de geestelijke volksgezondheid op Geref. grondslag, opgericht 22 Juni 1934. Al deze vereenigingen werden, op initiatief van den Directeur-Generaal voor de Volksgezondheid, met nog enkele andere vereenigingen²⁾ op 25 April 1934 in een verband vereenigd: de Nati-

1) In vergelijking met Europeesche landen was dit nog niet zoo heel laat, want de eerste vereeniging voor psychische hygiëne in ons werelddeel „la ligue Belge d'hygiène mentale“ werd in 1922 te Brussel opgericht. Daarna volgden Frankrijk en Duitschland en successievelijk andere Europeesche staten.

2) De Vereeniging „Centraal Israëlitisch Krankzinnigen-gesticht in Nederland“, de Alg. Nederl. Vereeniging „Het Groene Kruis“, de Nat. Federatie „Het Wit-Gele Kruis“, de Ned. Vereeniging ter bevordering van Consultatiebureaux voor Moeilijke Kinderen, de Centrale Vereeniging ter behartiging van de Maatschappelijke Belangen van Zenuw- en Zielzieken en de Stichting voor Paedologische Instituten te Nijmegen.

onder haar werkt, voor toegepast n.

Drs. Truyen „Bij de pr gewikkelde men naar v of het moge zien, contròl rechnung“ C matig kan heid dit ec

„Indien h naar de me door de c tevens e daarmede lossing v beheerse

Het is du der opgeso Zijn beschr bleemstellir te gaan of misch mo bij, de m o gegeven, da in hoeverr te stellen doelnaat het oordeel mogelijke streng te s lezen we, theoretici minst bij d en theorel en bij geh lijke oplos kennen.”

Die kwee gelijkheid zeer belan die het e en het vrij willen ove wij belijde doen aan het gehee Wetgever ducele m schepsel

De men vrije strev wanende derne per

En even leven aan Staat in h is aan Go haar mac krachten loovige ge overheid, en zijn eig

dalgene w heerschen logie, die norm vo wel, dat d ingsen G naar Wie

Maar o wezen is van de l niet mog wordt d de geeste ginselen, scheiden dan dat laten vin

Juist o tallooze onze ne onze Roc minder ten nauw deze pro ruimd, i vereenigi rechtvaa

Voor e heid toel uitgangs) zeer gro derheid ethische om te hygiënisch sching e tot het c op zijn l Er is n mogelijk tegenov

5) Vgl.